

www.zeytinburnu.bel.tr
www.gocsempozyumu.org

08-11 ARALIK 2005 08-11 DECEMBER 2005 CEMAL REŞİT REY KONSER SALONU / HARBİYE - İSTANBUL

ULUSLARARASI GÖÇ SEMPOZYUMU DEĞERLENDİRME ÖZETLERİ

www.zeytinburnu.bel.tr
www.gocsempozyumu.org

ZEYTİNBURNU BELEDİYE BAŞKANLIĞI

ULUSLARARASI GÖÇ SEMPOZYUMU DEĞERLENDİRME VE SONUÇ RAPORU

Zeytinburnu Belediye Başkanlığı tarafından 08-11 Aralık 2005 tarihlerinde İstanbul'da CCR Salonunda düzenlenen "Uluslararası Göç Sempozyumu"nun özet değerlendirme ve sonuç raporları aşağıda sunulmuştur.

"Göç Güzeldir ve Beşeridir"

ULUSLAR ARASI GÖÇ SEMPOZYUMU

Hep söylüyoruz. Bizim Zeytinburnu, göçle kurulmuş bir ilçe. Orta Asya'dan Balkanlar'a, Kuzey Irak'tan Kırım'a kadar geniş bir Osmanlı hinterlandından insan unsuru gelmiş ve yerleşmiş buraya.

Zeytinburnu'nun beşeri hamurunu göç yoğurmuş. Burası bir göç laboratuvarı adeta. Göçün en zengin hallerini burada tespit etmek mümkün. Göçün yol açtığı envai çeşit insanlık durumlarını burada teşhis etmek mümkün. Günlük hayatın içinde göçle gelmemiş bir ritme, bir renge, bir kültürel dokuya, bir davranışa rastlamak hemen hemen imkânsız. Oldukça zengin bir insanî karışıma sahibiz.

Göç meselesini, Türkiye ve dünya kamuoyunun dikkatine sunmayı uzun süredir düşünüyorduk. Zeytinburnu'nun üzerinde durduğu beşeri yapı bunu gerektiriyordu. Sempozyumun, göçün ruhuna uygun bir biçimde, uluslararası katılımı gerçekleştirmesi iyi olacaktı. Bunu, çok şükür gerçekleştirdik.

Beklendiği gibi, ortaya oldukça zengin bir tebliğ yelpazesi çıktı. Bundan dolayı sevinçliyiz. Türkiye'nin, göç konusundaki en önemli uzmanlarını, halkımızla ve kamuoyu ile bir araya getirmiş olmaktan dolayı elbette mutluyuz.

Göçün ulusal ve uluslar arası veçheleriyle ayrıntılı bir envanterinin bu sempozyumda ortaya çıkmış olması anlamlıydı. Umarız, zamanımızın önemli bir evrensel insanlık durumu olan GÖÇ, bundan sonra da geniş katılımı ve ciddi toplantıların konusu olmaya devam eder. Çünkü göç durmuyor. Sayın İlber Ortaylı'nın da tebliğinde ifade ettiği gibi; "İnsanlık var oldukça göç var olacak."

Murat AYDIN
Zeytinburnu Belediye Başkanı

AÇILIŞ OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Sempozyum'un açılış oturumunda Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat AYDIN ev sahibi sıfatıyla yaptığı açış konuşmasında "Göç olgusunun küresel bir olay olduğunu" vurgulayarak, tüm insanlığı "barış dolu bir dünya yaratma amacıyla düşlerini kaybedenlere, zor durumda kalan göçmen ve mültecilere bir hayat ışığı yakma çabasına katkıda bulunmaya" davet etti.

İstanbul Valisi Muammer GÜLER ise "İstanbul'un göç olgusu ile iç-içe bir kent olduğunu" ifade ederek "zorunlu göçlerin önlenmesine yönelik insani hukuki ve caydırıcı çarelerin alınması gerektiğini" vurguladı.

İçişleri Bakanı Abdulkadir AKSU ise yaptığı konuşmasında, "göçün yalnız Türkiye'yi değil, bölgeyi ve tüm ülkeleri yakından ilgilendirdiğini ifade ederek sorunların çözümüne çare bulunması için gerekli önlemlerin alındığını, daha iyi yaşam koşullarının hazırlanması noktasında AB standartları çerçevesinde çalışmaların sürdürüldüğünü" kaydetti.

Sempozyum'un açılış oturumunda özetle;

- Göç olgusunun bilhassa güvenlik ve ekonomik açıdan tüm dünyayı ilgilendiren küresel bir konu olduğu,
- Türkiye'nin coğrafi konumundan dolayı göç alan ülke sıfatıyla hedef ülke haline geldiği,
- Özellikle İstanbul gibi büyük şehirlere keyfi ve ekonomik göçlerin önlenmesi için kırsal kesimlerde sağlıklı yaşam şartlarının hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır.

GÖÇ OLGUSUNA GENEL BİR BAKIŞ OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Ankara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Nilgün Çelebi'nin yönettiği "Göç Olgusuna Genel Bir Bakış" başlıklı II. Oturumunda; Galatasaray Üniversitesi Öğretim üyesi Prof. Dr. İlber ORTAYLI, Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi Başkanı Doç. Dr. Ayhan KAYA, Araştırmacı yazar, gazeteci Cengiz ÇANDAR, Londra Avrupa İşletme Okulu üyesi Dr. İbrahim SİRKEÇİ ve AK-PARTİ İstanbul İl Başkanı Dr. Mehmet MÜEZZİNOĞLU yaptıkları konuşmalarda;

- Yoğun göçlerin beraberinde güvenlik sorununu ciddi boyutlara taşıyacağı....,
- Eşit Siyasal Temsil biçimlerinin geliştirilmesi gerektiği; azınlık olmanın verdiği dezavantajları yaşayan göçmenlerin ve benzeri azınlıkların ve farklı kültür gruplarının karşı karşıya kaldıkları yapısal sorunların çözümü noktasında tüm bu benzeri oluşumların ve taleplerinin meşru siyasal düzlemde temsil edilmelerini sağlayacak yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesinin, toplumlarda gerilim ve şiddetin önüne geçeceği ve yabancı düşmanlığını ve terörü önleyeceği...
- Lüzumsuz arsa spekülasyonlarının iç göçü tetiklediği, plansız göçün şehirlerin kapasitesini zorladığı, mutlak surette keyfi ve zorunlu göçün önüne geçilmesi gerektiği
- Göç olgusunun insan ticareti, insan kaçakçılığı ve terörle aynı kategoride değerlendirilmenin yanlış olduğu aksine insani boyutunun göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulandı.
- Bildiri sunumlarının ardından AK Parti İstanbul İl Başkanı Dr. Mehmet Müezzinoğlu "Bir Göç Hikayesi" bölümünde Batı Trakya'dan Anadolu'ya göç öyküsünü kendi başından geçen olayları ve anıları aktararak göç dramını dile getirdi.

DÜNYADA GÖÇ HAREKETLERİ OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mustafa Aykaç'ın yönettiği "Dünyada Göç Hareketleri" başlıklı III. Oturumda söz alan; Araştırmacı yazar Aytunç ALTUNDAL, Paris Sorbonne Üniversitesi'nden Dr. Selin ŞENOCAK, Bakü Devlet Üniversitesi'nden Prof. Dr. Veli Kamil NERİMANOV, UNPO (BM'de Temsil Edilmeyen Halklar Örgütü) Genel Sekreteri Marino BUSDACHIN ve KKTC Yakın Doğu Üniversitesi Koleji Müdürü Işıl Arkan yaptıkları sunumlarda "Dünyada Göç Hareketleri" ile ilgili değerlendirmelerde bulundular. Sunumlarda özetle;

- Göçü insani açıdan kontrol edemeyen mekanizmaların, terör karşıtı ve güvenlik çabalarında da isabet kaydedemeyecekleri,
- Bilhassa Avrupa ve ABD, Kanada, Avustralya gibi ülkelerin iş gücü ihtiyaçlarının ve sanayi güvenliğinin göç hareketlerini yönlendirdikleri, seçici göç politikası uygulayarak insanları sadece makine gibi kullandıkları, bu durumun Fransa örneğinde görüleceği üzere göçmenlere uygulanan ayrımcı sosyo-politik uygulamaların ve ırkçı tavırların sosyal patlamalara neden olacağı,
- Batının dışladığı hatta soykırıma tabi tuttuğu Menonit, Amiş ve Yahudi gruplara kucak açarak göç olgusuna insani boyutlarda yaklaşan Türkiye'nin etnik bahanelerle Batı tarafından politik göçlerle iç karışıklık yaratılmak istenildiği,
- Ermenistan, Karabağ, İran, Irak, Çin gibi ülkelerde; etnik temizleme ve soykırıma tabi tutularak masum insanların zorunlu göçe tabi tutuldukları, mecburi göçe tabi tutulan yaklaşık 2 milyon Azerinin BM Güvenlik Konseyi'nin kararlarına rağmen insani haklarının göz ardı edildikleri, ırkçı yaklaşıma göz yumulduğu, vurgulandı.
- KKTC'den Işıl Arkan, "Bir Göç Hikayesi" bölümünde Kıbrıs'ta Rum zulmünden dolayı güneyden kuzeye göç etmek zorunda bırakılan Türklerin kaçış dramını dile getirdi.

TÜRKİYE'DEN GÖÇLER OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Prof. Dr. Sabahattin ZAIM'in yönettiği "Türkiye'den Göçler" başlıklı IV. Oturumda; Bulgaristan Şumnu Piskopos Konstantin Üniversitesi'nden **Prof. Dr. İbrahim Tatarlı**, Berlin Türk Toplumu Başkanı **Safer Çetin** ve Karabük Valisi **Sait Vakkas Gözlüğü** bildiri sunarak; Ahıska Türklerini temsilen **İbrahim Gazigil** ise göç hikayesi anlatarak katkıda bulundular. Oturum'da;

- a) Altı asırlık bir süre boyunca üç kıtalık bir hakimiyeti ortaya koymuş olan ve bu geniş coğrafyada büyük bir edeniyet gerçekleştirmiş olan Osmanlı İmparatorluğu döneminde, İmparatorluğun sınırlarını genişletmesine paralel olarak Anadolu'dan Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'ya yönelen göç hareketlerinin tarihi seyri yaşanan anılarla ele alındı.
- b) Cumhuriyet döneminde Türkiye'den Avrupa'ya bilhassa Almanya'ya yönelik işçi göçü hareketlerinin sebepleri ve gelinen durum hakkında somut bilgiler verildi.
- c) Yaşam biçimindeki farklılık, dini inançlar ve tutucu geleneksel kültürler ile Türk göçmenlerin **"nasıl olsa işçiyiz, buralarda kalıcı değiliz, geri döneceğiz"** gibi psikolojik yaklaşımın Türkiye'den Avrupa'ya göç edenlerin uzun süre uyum sorunu yaşamalarına neden olduğu belirtilmiş ancak 1990'lı yıllardan sonra Türklerin yaşam biçimlerini değiştirmeleri ve sistemli bir uyum politikasının karşılıklı uygulanmaya başlaması sonrası düzeltilmeler yaşandığı vurgulanmıştır.
- e) Bir Göç Hikayesi bölümünde Ahıska Türkleri'nin yaşadıkları göç dramı dile getirilmiş ve Ahıska kökenli insanların tekrar Türkiye'ye dönme talepleri dile getirilerek soruna çözüm bulunması önerilmiştir.

TÜRKİYE'YE GÖÇLER OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Koç Üniversitesi'nden Doç. Dr. Timur KOCAOĞU'nun yönettiği "Türkiye'ye Göçler" başlıklı V. Oturumda; 500. Yıl Vakfı Başkan Vekili **Naim Güleriyüz** **"Avrupa'dan Anadolu'ya Musevi Göçleri"**, Başbakanlık Müşaviri **Sait Yusuf** **"Balkanlar'dan Anadolu'ya Göçler"**, BM Türkiye Temsilciliğinden **Akif Atlı** **"Türkiye Daha Kaç Göç Dalgası**

Bekliyor?", Başbakanlık Devlet Arşivlerinden **Dr. Raşit Gündoğdu** **"Arşiv Belgelerine Göre Kırım ve Çerkez Göçü"**, Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi **Ahmet Muratlı**

"Irak'tan Türkiye'ye Türkmen Göçü", Doğu Türkistan cemaatini temsilen **Hamit Göktürk** ve **Hızırбек Gayretullah** **"Doğu Türkistan'dan Anadolu'ya Göçler"**, Afganistan cemaatini temsilen **Ali Çağrı** **"Afganistan'dan Anadolu'ya Göçler"**, Sakarya Üniversitesi'nden Doç. **Dr. Fethi Güngör** **"Kafkaslar'dan Anadolu'ya Göçler"**, Bilkent Üniversitesi'nden **Doç. Dr. Hakan Kırımlı** **"Kırım'dan Türkiye'ye Tatar Göçleri"**

Ve Oturum Başkanı **Doç. Dr. Timur Kocaoğlu** ise **"Orta Asya'dan Türkiye'ye Göçler"** konulu bildiriler sunarak çeşitli coğrafyalardan Anadolu'ya göç edenlerin yaşadıkları dramlar dile getirildi.

Oturumda özetle; Türkiye'nin göç olgusuna insani yaklaştığı, yalnız kendi soydaşlarına değil tüm mazlum ve mağdur insanlara kucak açtığı vurgulandı.

HUKUKİ AÇIDAN GÖÇ, MÜLTECİ VE İLTİCA UYGULAMALARI OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Boğaziçi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Kemal KIRIŞÇI'nın yönettiği VI. Oturumda; BM UNHCR Türkiye temsilcisi **Gesche Karrenbrock**, “Türkiye’de Uluslararası Örgütler ve İltica Perspektifi”, **ABD Büyükelçiliği Konsolosu Roger Rigaud** “Düzenli Göç Programları: ABD Örneği”, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Mülteci Sorumlusu **Taner Kılıç** “ İnsan Hakları

Açısından Türkiye’de İltica ve Mülteci Uygulamaları, Emniyet Genel Müdürlüğü adına **Mehmet Terzioğlu** “Göçmen Ulkesi Olarak Türkiye: Hukuksal Yapı ve Uygulamalar”, Araştırmacı yazar **Anne de Loisy** “Avrupa Birliği: Beklentiler ve Göçler”, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı adına **Demet Güral** “İnsan Ticareti Mağdurları”, Beşiri Yezidileri Derneği Başkanı **Veysi Bulut** ise bir göç hikayesi bölümünde “Türkiye’de Azınlık Olmak, Yerli Olmak” başlıklı bildiri sundu.

Konuşmacılar özetle; Türkiye ve diğer ülkelerdeki hukuki açıdan göç, mülteci ve iltica uygulamalarına değinerek katkıda bulundular.

Ayrıca bu oturum sonunda Devlet Bakanı **Prof. Dr. Mehmet AYDIN** yaptığı sunumunda; göç hadisesinde başarılı bir geçmiş olan Türkiye’de diğer ülkelerde olduğu gibi bir entegrasyondan, göçmen bir nüfustan söz edilemeyeceğini çünkü kaynaşmanın olduğunu vurgulayarak insanın daha iyi ve güzel bir hayat için, sadece karnını doyurmak için değil aynı zamanda özgürlüğünü kullanmak için göç ettiklerini, dolayısıyla göç olgusuna bir sorun olarak değil bir laboratuvar olarak yaklaşmanın daha doğru olacağını ifade etti.

KIRSALDAN KENTE GÖÇLER VE KENTLEŞME OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Sakarya Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ali Rıza ABAY'ın yönettiği VII. Oturumda; Almanya Krossberg Belediye Başkanı **Cornelia Reinauer** “Yabancı Göçmenlerin Kentleşmeye Katkıları: Berlin Örneği”, Erzurum Milletvekili **Prof. Dr. Mustafa Ilıcılı** “Doğu Anadolu’dan Göçün Önlenmesi: Kış Turizmi ve Organik Tarım Projesi”, GÖÇ-DER Başkanı **Şefika Gürbüz**

“Kırsaldan Kente Göçlerin Getirdiği Sorunlar”, Dicle Üniversitesi’nden **Doç. Dr. Mahzar Bağlı** “Türkiye’de Kentleşme: Kentleşme ve Geleceği”,

Edebiyatçı yazar **Latife Tekin** “Kent Göçmeninin Ruh Halleri”, Gazi Üniversitesi’nden **Doç. Dr. Nazife Güngör** “Göçmen Kültürü ve Arabesk”, Araştırmacı yazar **Dr. Yusuf Adıgüzel** “İstanbul’un Kültürel Sermayesine Hemşehri Derneklerinin Katkısı”, Konularında bildiri sundular. Konuşmacılar özetle

“Kırsaldan kente yönelen göçler ve bunun neticesinde ortaya çıkan kentleşme ve kentleşme sorunlarıyla ilgili görüşlerini dile getirirlerken, cazibe merkezlerinin sayısının artırılması ile göçün hızı ve yönünün değiştirilebileceğini” ifade ettiler. Umut Çocukları Vakfı Başkanı **Yusuf Kulca** ise, “Bir Göç Hikayesi” bölümünde, kendi hayat hikayesinden örneklerle kırsaldan kente göç ve kentleşme sürecinde yaşanan sıkıntılar”ı dile getirdi.

ÇÖZÜM İÇİN PERSPEKTİFLER VE KAPANIŞ OTURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Uludağ Üniversitesi'nden Prof. Dr. Hüsamettin ARSLAN'ın yönettiği “İç Göçlerin Önlenmesi ve Yeni Açılımlar” başlıklı VIII. Oturumda aşağıdaki sunumlar yapıldı:

Türkiye Zeka Vakfı Başkanı **Emrehan Halıcı**, “Sürdürülebilir Gelişme, Bilişim ve Beyin Göçü” başlıklı bildirisinde göç olgusunun daha meşru bir hareketlilik olarak algılanmasının giderek kaçınılmaz olacağını ifade etti.

İTO Yönetim Kurulu üyesi **Şekib Avdagiç** “İç Göçün Yarattığı Ekonomik ve Sosyal Sorunlar” başlıklı bildirisinde İstanbul'da göçün neden olduğu sosyal ve ekonomik sorunların sebep ve neticelerini ortaya koydu.

Diyarbakır AK Parti il Başkanı **Abdurrahman Kurt**, “Güneydoğu Anadolu'da Göç Hareketleri: Diyarbakır Örneği” başlıklı sunumunda bölgede yaşanan gönüllü ve zorunlu göçlerin sebeplerini, sonuçlarını ortaya koyarak, sorunun bölgenin sosyal yapısına uygun biçimde çözülmesi gerektiğini belirtti.

Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi'nden **Neşe Erdilek** konuşmasında “Farklı göç türlerinin gözlemlendiği İstanbul'un Tarlabası semtinde uygulanacak rehabilitasyon Projesi”ni tanıtarak farklı etnik, dinsel ve sosyal gruplar arasında bir kaynaşma ve sonucunda çocuk ve gençler için rehabilitasyon modelinin hedeflenmesi gerektiğini ifade etti.

“AB Kapısında Türkiye'nin Göç Politikası: Yeni Açılımlar Ne Olmalı?” başlıklı bildiri sunan İzmir Milletvekili **Zekeriya Akçam**, “Türkiye'nin konumu dolayısıyla her dönemde yoğun mülteci ve göç hareketlerine maruz kalacağını, AB'nin geçiş döneminde Türkiye'den mülteci almaya devam etmesi ve Türkiye'nin yükünü paylaşması gerektiğini söyledi”. “Bir Göç Hikayesi” bölümünde **Sabriye Sayın**, Bulgaristan'dan Zeytinburnu'na Göç Yolculuğunu dile getirdi.

Sakarya Milletvekili Dr. Süleyman GUNDUZ'ün yönettiği IX. Oturumda; Mazlum-Der adına **Av. A. Halim Yılmaz** “Yeni Gelişmeler Işığında Türkiye'de Mülteci Hukuku ve Uygulaması”, Koç Üniversitesi'nden **Dr. Ayşem Biriz Karaçay** “Düzensiz Göç Politikaları ve Türkiye Uygulamaları”, Bursa Araştırmaları Vakfı'ndan **Raif Kaplanoğlu** “Bir Göçmen Şehri Bursa” başlıklı bildirilerini sundular.

Konuşmacılar özette; Türkiye'nin iltica hukuku ile ilgili eksiklerinin gidermesinin yanı sıra, mültecilere gerekli insani koşulların sağlanabilmesi için de gerekli önlemleri alması, mülteci mevzuatı yenilenerek ilgili birimlerin kurumsallaştırması gerektiğini, düzensiz göçlerin AB gelişim sürecinde planlı olarak ele alınmasının sağlıklı sonuçlar doğuracağını, eğitim, sağlık, iş gibi imkanların yerinde ve eşit dağıtılmasının göçlerin önünü alacağını ifade ettiler.

Kapanış Oturumunda oturum başkanlarının değerlendirmeleri öncesinde TBMM Başkan Vekili **İsmail ALPTEKİN** yaptığı konuşmasında; “göç olgusunu tüm insanlığın ortak sorunu olarak görmeden, hiçbir ülkenin tek başına vereceği mücadelenin yeterli olmayacağını” vurguladı.

8 Aralık günü başlayan Sempozyum, 11 Aralık 2005 günü saat 18.15'de Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın'ın kapanış ve değerlendirme konuşması ile sona erdi.

YERLİ YABANCI KATILIMCILAR ve DİĞER KONUKLAR

GÖÇ SEMPOZYUMU ANISINA DÜZENLENEN SERGİ

